

ZPW-reactie¹ op Internetconsultatie Wetsvoorstel “Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden” – 10 november 2023

ZPW herkent zich in de wens om maatregelen te nemen die bijdragen aan kansengelijkheid en het bieden van voldoende werk- en inkomenszekerheid aan mensen. ZPW is dan ook, met het kabinet, van mening dat structureel werk wordt uitgevoerd door werknemers met een arbeidsovereenkomst bij de organisatie waarvoor het werk wordt uitgevoerd. Deze arbeidsovereenkomst kan voor onbepaalde of voor bepaalde tijd zijn, waardoor organisaties een bepaalde mate van wendbaarheid kunnen behouden.

Het voorliggende wetsvoorstel leidt ertoe dat er meer rechtszekerheid wordt gegeven aan werkenden. Ook zal het wetsvoorstel de inzet van ‘oneigenlijke’ ZZP terugdringen. Het inzetten van ZZP voor reguliere werkzaamheden is door invoering van dit wetsvoorstel namelijk niet meer mogelijk. ZPW vindt dat in de basis een goede ontwikkeling. Tegelijkertijd beperkt het wetsvoorstel voor een deel de inzet van personeel in ZPW-sectoren, met name het beroepsonderwijs. Ook merkt ZPW op dat in een regulier werkende arbeidsmarkt, waar de vraag en het aanbod gelijk verdeeld zijn, deze wetgeving voor de publieke sector niet nodig zou zijn. Bovenstaande lichten we in deze reactie graag toe.

Inzet van ZZP-ers in de ZPW-sectoren

Eén van de uitgangspunten van de voorgestelde wetgeving is het terugdringen van ZZP voor diegenen die weinig onderhandelingsperspectief hebben en hiermee wordt beoogd hun rechtszekerheid te vergroten. Voor ZPW-sectoren gaat die aanleiding nauwelijks op. Anders dan op andere terreinen van de arbeidsmarkt zetten de ZPW-sectoren ZZP vooral in op initiatief van de ZZP-er zelf. Werkenden kiezen voor ZZP-schap om meer zeggenschap te hebben over de inhoud van het werk, werkbare uren en/of om meer te kunnen verdienen. Het ZZP-schap in ZPW-sectoren heeft dus geen negatief effect op de rechtszekerheid van werkenden, maar heeft wel onwenselijke gevolgen voor de samenleving. ZPW-sectoren maken veelal hogere kosten door de inhuur van ZZP-ers en het zijn publieke middelen die hiervoor ingezet moeten worden. En door de inzet van ZZP ontstaat er een groep werkenden die geen pensioen- of arbeidsongeschiktheidsvoorziening opbouwt. Deze groep is de afgelopen jaren steeds groter geworden. Ook ZPW vindt dat een zorgelijke en onwenselijke ontwikkeling.

Vanwege de krappe arbeidsmarkt en de verplichting van de ZPW-sectoren om burgers en bedrijven te bedienen, onderwijs te verzorgen, zorg te verlenen etc, ontkomen ZPW-organisaties er niet aan om ZZP-ers ook in te zetten voor structureel werk. ZPW vindt het van belang dat de inzet van ZZP wordt ingeperkt. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt in beginsel bij organisaties zelf. We zien al diverse

¹ **Wie is ZPW?**

Stichting ZPW (Zelfstandig Publieke Werkgevers) vertegenwoordigt de decentrale overheden, onderwijssectoren, academische ziekenhuizen en onderzoeksinstellingen in hun werkgeversrol. Aangesloten organisaties: VNG, IPO, Vwww, PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, Vereniging Hogescholen, Universiteiten van NL, WVOI, NFU.

initiatieven waar inspanningen worden gedaan om, al dan niet gezamenlijk met andere organisaties, de oneigenlijke ZZP en externe inhuur te beperken. Het voorliggende wetsvoorstel zal ook leiden tot minder inzet van ZZP en beperkt daarmee de kosten die de publieke sector voor zijn dienstverlening maakt, maar lost het onderliggende probleem van de ZPW-sectoren (invulling geven aan de krapte) niet op. De verantwoordelijkheid voor het terugdringen van ZZP-schap wordt namelijk bij de werkgever gelegd. De oplossing zit in de ogen van ZPW in het van overheidswege creëren van een gelijk(er) fiscaal speelveld, verplichte pensioenopbouw en een voorziening voor arbeidsongeschiktheid voor ZZP én bij het beleid van de publieke organisaties zelf. Wel is ZPW van mening dat het wetsvoorstel een stevig signaal afgeeft: het oneigenlijk ZZP-schap wordt in wezen verboden. Dit leidt niet direct tot oplossingen voor het terugdringen van het personeelstekort, maar geeft wel een messcherp kader en signaal af naar de arbeidsmarkt. ZPW staat hier achter, want structureel werk dient te worden gedaan door werkenden met een arbeidsovereenkomst.

Aandachtspunten en knelpunten vanuit ZPW

ZPW ziet echter één knelpunt: ZZP-ers worden in de ZPW-sectoren ook ingezet voor specifieke expertise die vaak tijdelijk nodig is, ook wel omschreven als werk vanwege piek, ziek en uniek. De wetgeving lijkt hier nog voldoende ruimte voor te bieden. Echter, zien we in een aantal ZPW-sectoren mensen werken die deels in de sector werken en deels een ander beroep buiten de ZPW-sector uitvoeren. Een deel van deze groep heeft de behoefte, veelal ingegeven vanwege fiscale aspecten, om hun werkzaamheden via ZZP-schap in te vullen. Voorbeelden hiervan zien we in het beroepsonderwijs, bijvoorbeeld kunstenaars die ook docent zijn bij kunstopleidingen. De essentie van deze inzet zit in de verbinding van onderwijs en de beroepspraktijk. Kennis van de beroepscontext is onontbeerlijk voor de kwaliteit van het onderwijs, niet iedere docent kan die in dezelfde mate inbrengen. Tegelijkertijd is het docentschap structureel werk in deze sectoren en dus, conform de voorliggende wetgeving, zou ZZP-schap in deze functies niet mogelijk zijn. De wens (en vaak ook eis) om ingezet te worden als ZZP-er ligt echter niet bij de onderwijsinstelling, maar bij de werkende zelf. Veelal heeft de kunstenaar, in dit voorbeeld, eigen werkzaamheden naast het docentschap. Vanwege de bestaande fiscale kaders die voor ZZP-schap gelden (aftrekposten die vereisen dat er een minimaal aantal uur als ZZP wordt gewerkt), wensen deze werkenden veelal als ZZP-er te worden ingezet. Het wetsvoorstel geeft geen ruimte om deze mensen te blijven inzetten. Daarom bepleit ZPW aanpassing van het fiscaal kader en het creëren van een gelijk(er) speelveld tussen ZZP-schap en werknemerschap. Hierdoor wordt de wens en soms noodzaak voor experts die worden ingehuurd om als ZZP te werken, ingeperkt.

Voorgestelde aanpassingen in wetsvoorstel vanuit ZPW

Samenvattend ziet ZPW dat de gekozen richting van het wetsvoorstel bijdraagt aan het terugdringen van ZZP en het vergroten van rechtszekerheid voor specifieke groepen ZZP-ers. De ZPW-sectoren kennen vooral inzet van ZZP vanuit de wens van de werkende en niet vanuit de wens van de opdrachtgever. Bij de huidige werknemersgerichte arbeidsmarkt is de wetgeving behulpzaam voor een beheersbare en betaalbare dienstverlening van de ZPW-sectoren. Immers, ZZP-schap voor reguliere werkzaamheden wordt feitelijk verboden en dus zullen werkenden die in die functies werkzaam willen zijn wel een arbeidsovereenkomst moeten accepteren. Werkgevers kunnen dan geen ZZP-ers meer inzetten om toch de dienstverlening te kunnen verzorgen. Wel is ZPW van mening

dat met deze ingrepen het kabinet erg sturend is en ingrijpt op de zelfstandige werking van de arbeidsmarkt en er onvoldoende ruimte is voor maatwerk. ZPW vraagt zich af of een dergelijke sturing nodig is. Het creëren vanuit de overheid van een fiscaal gelijk speelveld voor werknemers en ZZP-ers, in combinatie met aanpassing van personeelsbeleid van organisaties zelf, zou in de ogen van ZPW voldoende zijn om de arbeidsmarkt vervolgens zichzelf te laten reguleren.